

Zoostrom v parku D. Š. Zámostského, keď jeden strom znamená celý ekosystém

5.5.2026 - | Mesto Nové Mesto nad Váhom

Zoostrom v parku D. Š. Zámostského: keď jeden strom znamená celý ekosystém.

Mesto Nové Mesto nad Váhom sa môže pochváliť výnimočným prvkom modernej starostlivosti o zeleň. V parku D. Š. Zámostského sa nachádza tzv. **zoostrom** – strom, ktorý presahuje bežné vnímanie mestskej zelene a predstavuje komplexný, funkčný biotop pre široké spektrum organizmov. Ide o vedomé rozhodnutie založené na aktuálnych poznatkoch ekológie, ochrany prírody a arboristiky.

Nie je strom ako strom

V tradičnom ponímaní verejnej zelene býva dôraz kladený predovšetkým na estetiku a bezpečnosť. Stromy majú byť zdravé, pravidelné a „upravené“. Takýto prístup je síce pochopiteľný, no z ekologického hľadiska neúplný.

Práve stromy, ktoré nesú znaky starnutia – dutiny, praskliny, odumierajúce konáre či narušenú kôru – patria medzi **najcennejšie biotopy v krajine**. Označujú sa ako tzv. **veteránske stromy** a v prírode zohrávajú nenahraditeľnú úlohu. Zoostrom je buď takýmto stromom prirodzene, alebo bol cielene upravený tak, aby tieto vlastnosti nadobudol skôr.

Strom ako „bytový dom“ pre biodiverzitu

Zoostrom možno bez zveličenia označiť za **vertikálny ekosystém**. Na jednom jedinom strome sa sústreďujú rôzne životné prostredia – od koreňov cez kmeň až po korunu – pričom každé z nich poskytuje špecifické podmienky pre iné druhy organizmov.

Vtáky

Dutiny v kmeni využívajú druhy ako datle, sýkorky, škorce či mucháriky. Sekundárne dutiny, ktoré po datľoch ostávajú, obsadzujú aj **sovy**, pre ktoré predstavujú bezpečné hniezdne prostredie chránené pred predátormi aj nepriaznivým počasím.

Netopiere

Pre mnohé druhy netopierov sú staré stromy nenahraditeľné. Využívajú úzke štrbiny v kôre alebo dutiny ako **denné úkryty**, kde odpočívajú a vychovávajú mláďatá. Mestské prostredie im často neposkytuje dostatok alternatív, a preto sú zoostromy mimoriadne dôležité.

Hmyz

Staré a odumierajúce drevo je základným biotopom pre stovky druhov hmyzu – najmä chrobákov (napr. saproxylické druhy viazané na rozkladajúce sa drevo), ale aj pre včely samotárky či osy. Tento hmyz tvorí základ potravného reťazca a je kľúčový pre fungovanie ekosystému.

Cicavce

Zoostrom poskytuje úkryt aj drobným cicavcom. **Veveričky** využívajú dutiny na odpočinok či skladovanie potravy, drobné hlodavce nachádzajú útočisko v koreňovom systéme alebo v okolí kmeňa.

Huby, machy a lišajníky

Rozklad dreva zabezpečujú drevokazné huby a mikroorganizmy, ktoré premieňajú organickú hmotu na živiny. Machy a lišajníky osídľujú povrch kôry a prispievajú k biodiverzite aj estetickej hodnote stromu.

Kolobeh života v jednom strome

Zoostrom je miestom, kde možno pozorovať celý kolobeh života:

- odumierajúce drevo sa postupne rozkladá,
- hmyz a mikroorganizmy premieňajú drevo na živiny,
- tieto živiny sa vracajú do pôdy,
- vznikajú nové podmienky pre rast rastlín a ďalších organizmov.

Takýto strom teda nie je „na konci života“, ale naopak – je v **plnej ekologickej funkcii**.

Voda, mikroklima a stabilita prostredia

Význam zoostromu presahuje samotnú biodiverzitu. Dôležitú úlohu zohráva aj pri regulácii vody a klímy:

- dutiny v kmeni zachytávajú dažďovú vodu a vytvárajú mikrozervoáre, ktoré slúžia ako **napájadlá pre vtáky a hmyz**,
- vlhké prostredie podporuje rozvoj mikroorganizmov a rastlín,
- koreňový systém zlepšuje **zadržiavanie vody v pôde**,
- koruna stromu prispieva k ochladzovaniu prostredia a znižovaniu prehrievania mesta.

Zoostrom tak významne prispieva k **adaptácii mesta na klimatické zmeny**.

Lipa v parku je vedomé rozhodnutie

V parku D. Š. Zámostského bola zámerne ponechaná **lipa**, ktorá tieto vlastnosti spĺňa. Ide o príklad aplikácie moderných princípov ochrany prírody priamo v mestskom prostredí.

Dôležité je zdôrazniť, že strom bol podrobený **odbornej arboristickej prehliadke**. Na základe posúdenia jeho zdravotného stavu a statiky bol vyhodnotený ako stabilný, pevný a bezpečný. Zachovanie zoostromu teda neznamená kompromis v oblasti bezpečnosti.

Návrat k prirodzeným procesom

V minulosti boli takéto stromy bežnou súčasťou krajiny. Ich vznik podporovali prirodzené faktory – činnosť veľkých bylinožravcov, vietor, oheň či voda. Dnes tieto procesy vo veľkej miere chýbajú, a preto je potrebné ich čiastočne nahrádzať odborným manažmentom.

Zoostromy predstavujú **most medzi minulosťou a budúcnosťou**, teda návrat k prirodzeným princípom, no s využitím moderných poznatkov.

Mesto ako priestor pre život

Zachovanie zoostromu v novomestskom parku je dôkazom, že mestský priestor nemusí byť v rozpore s prírodou. Naopak, môže byť jej plnohodnotnou súčasťou.

Takýto prístup prináša viacero benefitov:

- podporu biodiverzity,
- zlepšenie kvality života obyvateľov,
- zvýšenie ekologickej stability územia,
- pozitívny vplyv na mikroklimu mesta.

Zoostrom v parku D. Š. Zámostského nie je len stromom. Je symbolom moderného prístupu k prírode, ktorý rešpektuje jej zákonitosti a zároveň zohľadňuje potreby mesta.

V čase, keď sa biodiverzita v krajine znižuje, predstavuje aj jeden takýto strom významný krok správnym smerom.

Nové Mesto nad Váhom tak ukazuje, že aj malé rozhodnutia môžu mať veľký ekologický význam.

Nové Mesto nad Váhom, 3.5.2026/jk

<https://www.nove-mesto.sk/item/zoostrom>